09.11.2021

Eduskunta
Puolustusvaliokunta

Puolustusvaliokunnan lausuntopyyntö Valtioneuvoston puolustusselontekoon (VNS 8/2021 VP)

MILLOG OY:N LAUSUNTO VALTIONEUVOSTON PUOLUSTUSSELONTEOSTA (VNS 8/2021 VP) TEEMOILLA SOTILAALLINEN HUOLTOVARMUUS SEKÄ PUOLUSTUSTEOLLISUUS JA KUMPPANUUDET

Millog Oy kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausuntonsa Puolustusvaliokunnalle. Pyyntönne mukaisesti lausumme tässä asiantuntijalausunnossa teemoilla sotilaallinen huoltovarmuus, puolustusteollisuus ja kumppanuudet erityisesti materiaalisen suorituskyvyn rakentamisen ja ylläpidon näkökulmasta.

1 Yleistä

Kokonaismaanpuolustuksen teema ja huoltovarmuuskriittisten yritysten merkitys maanpuolustuksen suorituskyvylle eritoten puolustusvoimien toimintaedellytysten luomisessa ja ylläpidossa on hyvin esillä puolustusselonteossa. Puolustusselonteossa kuvatut linjaukset tulee toimeenpanna konkreettisten toimintasuunnitelmien kautta huomioiden huoltovarmuutta ja teollisuutta koskevat asiakokonaisuudet. Linjausten toimeenpanoa tulisi seurata selontekokaudella yhdessä huoltovarmuuskriittisten yritysten kanssa.

2 Sotilaallinen huoltovarmuus, puolustusteollisuus ja kumppanuudet

Selonteossa todetaan: *”Sodan ajan puolustuskyky perustuu suurelta osin muualta yhteiskunnasta saataviin resursseihin. Toimiva ja kansainvälisesti kilpailukykyinen kotimainen puolustusteollisuus, sen kansainvälinen verkottuminen sekä vientitoiminta mahdollistavat sotilaallisen huoltovarmuuden ylläpitämisen ja edistävät maanpuolustuksen toimintakykyä. Puolustusteollisuudella ja muilla kumppaneilla on merkittävä rooli osana puolustusjärjestelmää.”*

Lisäksi: *”Sotilaallisen maanpuolustuksen kannalta kriittisen tuotannon, teknologian ja osaamisen on oltava saatavissa ja käytettävissä kaikissa turvallisuustilanteissa. Teknologian saatavuus sekä kyky tuottaa ja integroida uutta teknologiaa ja teknisiä ratkaisuja kustannustehokkaasti osaksi puolustusjärjestelmää edellyttää kansallista teollista ja teknologista osaamista sekä tarkoituksenmukaista tuotantokykyä. Erityisen tärkeää on varmistaa kriittisten teknisten järjestelmien häiriötön ylläpito ja maanpuolustuksessa käytettävän kriittisen kulutusmateriaalin tuotanto.”*

Millog Oy

Hatanpään valtatie 30
33100 Tampere

puh. 020 469 7000
Y-tunnus 2051859-5
info@millog.fi
www.millog.fi

Millog Oy pitää edellä mainittuja selonteon kirjauksia hyvinä. Puolustusjärjestelmälle ja kokonaismaanpuolustukselle asetetut vaatimukset tulee konkretisoida. Huoltovarmuuskriittinen tuotanto ja -palvelut tulee varmistaa omavaraisuuden tavoitetilan ja palveluiden kriittisyyden kautta huomioiden alihankkija- ja osaamisketjut. Nostamme lausunnossamme esiin seuraavien alakohtien mukaiset täsmennykset.

2.1 Tutkimus- ja kehittäminen sekä innovaatiotoiminta (TKI)

Tutkimus- ja kehittämistoimi on nostettu esille selonteossa kiitettävässä laajuudessa. TKI- toiminta keskittyy perinteisesti tuotteisiin kohdistuvaan tuotekehitykseen ja innovointiin. Millog Oy pitää tärkeänä, että tämän ohella TKI-toiminnassa huomioidaan huoltovarmuuteen liittyvä palvelu-, prosessi- ja menetelmäkehittäminen. Digitalisaation hyötypotentiaali on kuvattu selonteossa hyvin. Hyötyjen saavuttaminen edellyttää investointeja, ja tähän toimintaan tulee osoittaa riittävä rahoitus puolustusbudjetissa. Digitalisaation kehittämisessä tulee hyödyntää yrityksistä ja tutkimuslaitoksista koostuvia ekosysteemejä. Digitalisaation kehittämisen nopeuttamiseksi tulisi kuvata selkeät tavoitetilat ja kehitysohjelmat niiden saavuttamiseksi. Sotilaallisen huoltovarmuuden kannalta osaamisen merkitys kasvaa.

2.2 Pohjoismainen sotilaallinen huoltovarmuus- ja materiaaliyhteistyö

Selonteossa nostetaan esille pohjoismainen yhteistyö erityisesti Ruotsin ja Norjan kanssa. Yhteistoimintaosapuolilla on käytössään samaa tai vähintäänkin teknologia-aloittain samankaltaisia sotavarusteita. Näiden sotavarusteiden ylläpidossa ja suorituskyvyn rakentamisessa on yhteistoimintamahdollisuuksia, joita ei vielä hyödynnetä. Yhteistoimintamenettelyjen tulee kattaa huomioimaan yhteistoimintaosapuolten kriittinen osaaminen, varaosat, vaihtolaitteet sekä laitekorjauskyvykkyydet. Tehokkaalla yhteistoiminnalla mahdollistetaan teknistyvän sotavarustuksen ylläpidon kustannusten hallinta, vältytään päällekkäisiltä investoinneilta sekä voidaan optimoida toimitusketjut ja logistiset viiveet. Yhteistoiminnalla kyetään kehittämään omavaraisuutta siirtämällä toimintaa alkuperäistoimittajilta Pohjoismaihin. Yhteistyön laajuutta ja syvyyttä määritettäessä tulee tarkastella kansalliset omavaraisuusvaatimukset sekä niiden mahdollisesti asettamat rajoitteet.

2.3 Viranomaisyhteistyö

Selonteossa korostetaan yhteistoimintaa viranomaisten ja yksityisen sektorin välillä. Konkreettisen yhteistoimintakyvyn rakentaminen edellyttää yhteiskunnan kriittisten toimintojen (CER- direktiivin implementointi) sekä niiden ylläpitoon tarvittavien yritysten ja palveluiden tunnistamista. Yritykset ovat osa kokonaismaanpuolustusta, ja varautumista tulisi tarkastella kokonaisvarautumisen näkökulmasta. Konkreettisena esimerkkinä selonteossa kuvattu yhteistoiminta edellyttää, että viranomaisilla ja huoltovarmuuskriittisillä yrityksillä on käytössään ajantasainen, yhtenäinen tilannekuva. Yhteistyössä tulee tarkastella viranomaisten ja yritysten yhteiset kyvykkyydet sekä niiden

Millog Oy

Hatanpään valtatie 30
33100 Tampere

puh. 020 469 7000
Y-tunnus 2051859-5
info@millog.fi
www.millog.fi

tuoma lisäarvo kokonaisvarautumiselle. Yhteiset kyvykkyydet mahdollistavat resurssitehokkaan varautumisen, jossa kaikkien yhteistoimintaosapuolten ei tarvitse olla kaikkien varautumisen osa-alueiden syväosaajia

3 Lainsäädäntö

Selonteossa kuvattu toimintaympäristö edellyttää paitsi viranomaisilta myös huoltovarmuuskriittisiltä yrityksiltä nopeaa reagointia vallitsevaan uhkatilanteeseen. Tämä korostuu erityisesti normaaliolojen häiriötilanteessa tai uhkatoimijan hyödyntäessä laaja-alaisen vaikuttamisen keinovalikoimaa. Suomen lainsäädäntö perustuu normaaliolojen toimintaan ja poikkeamat tästä määritellään valmiuslainsäädännön mukaisesti. Käytännössä siis poikkeamat normaalilolojen lainsäädännöstä edellyttävät poikkeusolojen toteamista ja valmiuslain käyttöönottoa. Yritysten toimintaedellytyksien ylläpito nopeassa tilannekehityksessä tulisi huomioida jo normaaliolojen lainsäädännössä sekä tarkastella valmiuslain käyttöönottomenettelyjä. Käytännön esimerkkeinä ovat hankintalain ja työaikalain asettamat rajoitukset toiminnan kiihdyttämiseksi uhkaa edellyttävälle tasolle. Valmiuslain päivityksen yhteydessä tulisi huomioida yritysten toimintaedellytykset.

Sami Pitkänen
Toimitusjohtaja

Liitteet

Millog Oy:n lausunnon tiivistelmä (Millogin lausunto PuV_11112021_tiivistelmä.ppt)

Millog Oy

Hatanpään valtatie 30
33100 Tampere

puh. 020 469 7000
Y-tunnus 2051859-5
info@millog.fi
www.millog.fi